

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ

HOUSLE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jaroslav Kocian – houslista, pedagog a skladatel

Markéta Dominikusová

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Kudelásek

Oponent práce: Mgr. Jiří Panocha

Datum obhajoby: 15. 9. 2022

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

VIOLIN

MASTER 'S THESIS

Jaroslav Kocian – violinist, pedagogue, composer

Markéta Dominikusová

Thesis Supervisor: Mgr. Pavel Kudelásek

Thesis Opponent: Mgr. Jiří Panocha

Date of thesis defense: 15. 9. 2022

Academic title granted: MgA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem **magisterskou** práci na téma

Jaroslav Kocian – houslista, pedagog a skladatel

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá osobností světoznámého českého houslového virtuosa Jaroslava Kociana. Je nazvána Jaroslav Kocian – houslista, pedagog a skladatel. První část popisuje jeho život, bohatou kulturní činnost, úspěšnou pedagogickou kariéru i působení skladatelské. Druhá část obsahuje rozbor známé Kocianovy skladby Intermezzo Pittoresque, přičemž důraz není kladen jen na houslový part, ale též na celkové formální rozvržení, jakož i na zajímavý harmonický plán celé skladby. Dále následuje oddíl několika uměleckých odkazů, které po Jaroslavu Kocianovi zůstaly. Jedná se o Základní uměleckou školu Jaroslava Kociana, Kocianovu houslovou soutěž, Komorní orchestr Jaroslava Kociana a Kocianovo kvarteto. Práce je doplněna konkrétními vzpomínkami Kocianových žáků, které mnohdy vykreslují jeho osobnost daleko plastičtěji než suchá encyklopedická fakta.

Klíčová slova

Jaroslav Kocian, koncertní činnost, houslista, pedagog, skladatel, tvorba, Intermezzo Pittoresque, houslový virtuos

Abstract

This diploma thesis deals with the personality of the world-famous Czech violin virtuoso Jaroslav Kocian. She is called Jaroslav Kocian - violinist, pedagogue and composer. The first part describes his life, rich cultural activities, Accessful pedagogice career and composing. The second part contains an analysis of Kocian's famous composition Intermezzo Pittoresque, with emphasis not only on the violin part, but also on the overall formal layout, as well as on an interesting harmonic plan of the whole composition. Then follows a section of several artistic references that remained after Jaroslav Kocian. These are the Jaroslav Kocian Elementary Art School, the Kocian Violin Competition, the Jaroslav Kocian Chamber Orchestra and the Kocian Quartet. The work is complemented by specific memories of Kocian's students, who often portray his personality far more plasticly than dry encyclopedic facts.

Keywords

Jaroslav Kocian, concert activity, violinist, pedagogue, composer, creation, Intermezzo Pittoresque, violin virtuoso

Obsah

Úvod	10
1 Jaroslav Kocian	12
1.1 Rodinné poměry	12
1.2 Počátky hry na housle	13
1.3 Život Jaroslava Kociana	13
2 Houslista Jaroslav Kocian	15
2.1 Studium na konzervatoři	15
2.1.1 Příjímací zkouška	15
2.1.2 První dny na konzervatoři	15
2.1.3 Kocianovy příhody	16
2.1.4 Studium kompozice	18
2.1.5 Zakončení konzervatoře	19
2.1.6 Ševčík a Kocian – pedagog a žák	19
2.2 Houslová hra	20
2.3 Koncertní činnost	21
2.3.1 Turné do Ameriky	21
2.3.2 Četnost koncertů	22
2.3.3 Působení v kvartetu	22
3 Pedagog Jaroslav Kocian	24
3.1 Pedagogický styl	24
3.1.1 Kocianovy požadavky na levou ruku	25
3.1.2 Kocianovy požadavky na pravou ruku	25
3.1.3 Studování nové skladby	26
3.1.4 Hudební chápání skladeb	26
3.2 Nejvýznamnější žáci	27
3.2.1 Alexandr Plocek	28
3.2.2 Václav Snítíl	28
3.2.3 Josef Suk mladší	29
3.3 Kocianovy fráze	30
3.4 Jaroslav Kocian očima žáků	31
3.4.1 Vzpomínky Antonína Šlajse	31
3.4.2 Vzpomínky Josefa Suka	32
4 Skladatel Jaroslav Kocian	33

4.1 Instrumentální skladby.....	33
4.1.1 Skladby pro housle a klavír	33
4.1.2 Skladby pro housle a orchestr	34
4.1.3 Skladby pro smyčcový orchestr	34
4.1.4 Skladby pro dechové nástroje.....	34
4.2 Vokální skladby	35
4.2.1 Církevní skladby	35
4.2.2 Světские skladby.....	35
4.3 Pedagogická díla	36
5 Intermezzo Pittoresque.....	37
5.1 Rozbor skladby	37
6 Hudební odkazy Jaroslava Kociana	41
6.1 Základní umělecká škola Jaroslava Kociana.....	41
6.2 Kocianova houslová soutěž	43
6.3 Komorní orchestr Jaroslava Kociana.....	46
6.4 Kocianovo kvarteto.....	46
Závěr	48
Prameny a literatura	49
Přílohy: notové příklady.....	51
Přílohy: fotografie	53

Seznam příloh

Notové příklady č. 1 -5 – Důležité notové ukázky z Intermezza Pittoresque od Jaroslava Kociana potřebné k orientaci v psaném rozboru

Fotografie č. 1 – 4 – Ukázky fotografií ze života Jaroslava Kociana

Úvod

Osobnost Jaroslava Kociana mě odjakživa velmi zajímala a navíc pocházím z jeho rodného kraje. Proto jsem při výběru diplomové práce neváhala. Jaroslav Kocian patřil k pilířům nejen české houslové školy, ale naší hudební kultury vůbec. Narodil se do doby, v níž jasně zářila hvězda o generaci staršího Františka Ondříčka, přičemž jeho současníkem byl Jan Kubelík, jehož celosvětová sláva poněkud zastínila význam Jaroslava Kociana. Touto prací si kladu za cíl alespoň nepatrnou měrou přispět k tomu, aby Jaroslav Kocian mohl pomyslně vystoupit z tohoto stínu, a aby i současná generace nastupujících mladých houslistů dokázala docenit skutečnou hodnotu tohoto našeho ryze národního velikána.

V první kapitole bych ráda obecně představila Kocianův život. Chtěla bych více nahlédnout do jeho rodinného zázemí, do rodného Ústí a stručně projít jeho bohatý hudební život.

Druhá kapitola je zaměřena na Jaroslava Kociana jako na světového houslistu. Podrobně představí období Kocianova studia na Pražské konzervatoři, jeho vztahy s profesory, také důkladně poukáže na výuku u slavného pedagoga Otakara Ševčíka, se kterým měl Kocian velmi úzký vztah po celý jeho život.

Ve třetí kapitole se Jaroslav Kocian představí jako pedagog. Zaměřím se zde na Kocianův pedagogický styl, na jeho výuku jak po technické stránce, tak po stránce hudební. Dokonce zde představím některé Kocianovy úspěšné a významné žáky a jednu podkapitulu věnuji také jejich vzpomínkám na pedagoga Jaroslava Kociana. Vzpomínat budou houslisté Antonín Šlajs a Josef Suk mladší.

Čtvrtá kapitola se na Kociana dívá jako na skladatele, který sice nenapsal tolik známých a významných děl, ale některé skladby se do dnešní doby hrávají. Především drobné skladby pro housle a klavír.

V páté kapitole rozebírám známé Kocianovo Intermezzo Pittoresque. V rozboru se zaměřuji hlavně na harmonii a skladbu jako celek. Jelikož se jedná o mou oblíbenou Kocianovu skladbu, která zůstává v mém repertoáru, jsem moc ráda, že jsem ji na osvěžení a oživení mohla do diplomové práce vložit.

Poslední kapitola se zabývá konkrétními stopami, které v České republice, hlavně kolem Kocianova rodného Ústí nad Orlicí, zůstaly. Okrajově zde představím Základní uměleckou školu Jaroslava Kociana, Komorní orchestr Jaroslava Kociana,

Kocianovo kvarteto a Kocianovu houslovou soutěž, na kterou se do dnešní doby sjíždějí mladí houslisté z celého světa, aby pokračovali v hudební tradici tohoto velkého mistra.

1 Jaroslav Kocian

1.1 Rodinné poměry

Jaroslav Kocian se narodil 22. února 1883 v Ústí nad Orlicí. Toto město leží ve východních Čechách na soutoku řek Tichá Orlice a Třebovka. Počátkem 19. století se tam začal rozvíjet hlavně textilní průmysl. Za prací do města přicházela řada soukeníků a tkalců, aby uživilí tehdy velmi početné rodiny. Do práce byly zapojovány i děti, aby se naučily soukenickému řemeslu. U práce se hrálo a zpívalo. Díky tomu práce všem rychleji utíkala.

Tak byl přijat do soukenického cechu v Ústí nad Orlicí roku 1838 i Petr Kocian, dědeček Jaroslava Kociana. Byl první tohoto jména ve městě, stal se tedy zakladatelem Kocianova rodu v Ústí nad Orlicí.

Otec Jaroslava Kociana, Julius Kocian, se narodil 22. května 1852 a již jako malý chlapec se učil hudbě a zpěvu. Umělecké prostředí rodiny k tomu vytvářelo vhodné podmínky. Studia dokončil v Praze, kde složil maturitní zkoušku. Roku 1873 se vrátil zpět do Ústí jako podučitel a později učitel.

Plnil své povinnosti učitele a zároveň vyučoval zpěv, hru na housle a dirigoval sbor dívek, které zpívaly v kostele. Na základě svých zkušeností vypracoval houslovou školu „Základové hry na housle“. Z jeho iniciativy byla povolena Zemskou školní radou výuka hry na housle jako nepovinný předmět.

Už z toho je jasné, že v Ústí byla řada žáků vychována ke hře na housle a lásce k hudbě. Právem tady vzniklo pořekadlo, že „v Oustí umí každý housť“. Zvláště, když začala vznikat různá hudební seskupení jako například *Společnost mladých sil pěveckých a hudebních*, pěvecké kvarteto a poté i okteto. To dalo základ vzniku Cecílské hudební jednoty, která již déle než 200 let působí v Ústí nad Orlicí a zpívá liturgické písně v děkanském chrámu Nanebevzetí Panny Marie dodnes. Julius se stal členem tohoto seskupení a od té doby se žádná akce neobešla bez jeho účasti.¹

---

¹SEKOTOVÁ, Věra. *Jaroslav Kocian a Cecílská hudební jednota*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2003. ISBN 80-86042-79-0, s. bez čísel

1.2 Počátky hry na housle

Malý Jaroslav denně sledoval otce, jak hraje na housle a učí této hře své žáky. Začal ho napodobovat, proto otec začal brzy s výukou svého syna. Kocian ve čtyřech letech dokonce už hrál z not a v necelých pěti letech poprvé veřejně vystoupil. Prvními posluchači byli pravděpodobně členové Cecilské hudební jednoty. Hrál 24 lidových písní a otec ho doprovázel na kytaru. O rok později už hráli s otcem houslová dueta, pak přišel na řadu osmý sešit Malátovy školy a poté ho doprovázel na piano osmiletý velmi nadaný klavírista František Špindler. Později spolu hráli i na koncertech.

Jaroslav vyrůstal v láskyplném rodinném prostředí, všímal si života ve městě, vnímal i krásu okolní přírody. To vše se později projevilo v jeho tvorbě. Stále se vzdělával a zdokonaloval ve hře na housle pod dohledem svého otce a také vynikajícího muzikanta a právníka Josefa Zábrodského.

Roku 1891 zahrál Jaroslav Kocian na výroční schůzi Cecilské hudební jednoty Baletní scény Charlese de Beriota a Fantazii na motivy z Gounodova Fausta od Jeana-Delphina Alarda. V devíti letech přednesl Fantazii na motivy Němé z Portici a úryvky z Trubadura. Tento mimořádný zážitek vyvolal v posluchačích takové nadšení, že ho na návrh jednoho z měšťanů jmenovali čestným členem Cecilské hudební jednoty. Jejím aktivním členem zůstal po celý svůj život.

Koncertoval na různých výročních schůzích v Ústí i okolních městech a obcích. Díky častému vystupování na různých akcích, získal také mnoho zkušeností před obecenstvem, které později využil v další koncertní činnosti. Když mu bylo třináct let, stal se žákem profesora Otakara Ševčíka na konzervatoři v Praze.²

1.3 Život Jaroslava Kociana

Na konzervatoři byl Jaroslav Kocian nejoblíbenějším žákem profesora Otakara Ševčíka.³ Velký úspěch mělo jeho vystoupení 28. března 1901, kdy hrál Joachimův houslový koncert. Kritika velmi ocenila jeho výkon. Kladl velký důraz nejen na

---

²SEKOTOVÁ, Věra. *Jaroslav Kocian a Cecilská hudební jednota*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2003. ISBN 80-86042-79-0, s. bez čísel

³ŠULA, Jan. *LETEM ČESKÝM MUZIKANTSKÝM SVĚTEM*. Ústí nad Orlicí: OFTIS: 2010. ISBN 978-80-7405-068-8, s. 120

techniku, ale hlavně na hudební prožitok a oduševnělost. Nevystupoval pouze v Čechách a na Moravě, ale také po celé Evropě a Americe.⁴

Velkého úspěchu dosáhl na turné po Itálii, kde hrál na housle Nicola Paganiniho.⁵ Italské listy o jeho hře napsaly velkou pochvalu. Všude, kde hrál, získával velký obdiv. Sám profesor Otakar Ševčík s radostí psal o svém žákovi: „Kocian je umělec poctivý, který nehledí obecenstva získati planými efekty vnějšími, nýbrž jedině ryzím, čistým uměním.“ Po válce se stal profesorem na Pražské konzervatoři.

Ústí na svého rodáka nezapomnělo. Když Kocian slavil 25 let své umělecké činnosti, uspořádal jubilejní koncert. Posluchačům z Ústí nad Orlicí se koncert moc líbil, a tak ho pak představitelé města jmenovali čestným občanem Ústí nad Orlicí. Od té doby, v podstatě každý rok, trávil letní prázdniny ve své vile na Hutvaldě.

V Ústí oslavil i své šedesáté narozeniny v roce 1943. Při té příležitosti uspořádal koncert v Roškotově divadle, které bylo do posledního místa zaplněno. Kocianovi se dostalo dlouhotrvajícího potlesku. Ještě 15. srpna v roce 1944 se zúčastnil Kocian slavnostní mše u příležitosti ústecké pouti.

V roce 1948 Kocian začal vážně stonat a byl převezen do sanatoria v Praze. 7. března 1950 zemřel ve zmíněném sanatoriu. Rozloučilo se s ním mnoho lidí v Praze i v Ústí. Byl vložen do rodinné hrobky na ústeckém hřbitově a po sedmi letech byl převezen do Prahy na Vyšehrad.⁶

---

⁴SEKOTOVÁ, Věra. *Jaroslav Kocian a Cecilská hudební jednota*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2003. ISBN 80-86042-79-0, s. bez čísel

⁵ŠULA, Jan. *LETEM ČESKÝM MUZIKANTSKÝM SVĚTEM*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2010. ISBN 978-80-7405-068-8, s. 122

⁶SEKOTOVÁ, Věra. *Jaroslav Kocian a Cecilská hudební jednota*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2003. ISBN 80-86042-79-0, s. bez čísel

2 Houslista Jaroslav Kocian

2.1 Studium na konzervatoři

Jaroslav Kocian své studování na konzervatoři popsal v knize *Preludii e Intermezzi*. Na této škole zažil spoustu příhod, jak milých, tak i několik nepříjemných situací. I přesto na toto důležité období vzpomínal celý život. Dokonce se mu do paměti zaryla všechna slova, která mu jeho milovaný profesor Otakar Ševčík během studia řekl.⁷

2.1.1 Příjímání zkouška

Jaroslav Kocian dělal přijímací zkoušku na konzervatoř dvakrát. Při prvním pokusu sice zkoušku vykonal, ale bylo mu teprve 9 a půl let. Příjímání zkouška proběhla v soukromí a tichosti. Tehdejší pan ředitel Bennewitz se s Jaroslavovým tatínkem dohodl, že je Kocian ještě na studium na konzervatoři zbytečně malý. Vždyť Kocian si vykračoval po Praze a po budově konzervatoři v dětských bačkorách. Nebyl ještě připraven na studium mimo rodné město.

Když mladý Kocian jel znovu na přijímací zkoušky na konzervatoř, dal si tentokrát záležet, aby měl správnou obuv. Tato zkouška také měla jinou úroveň. Byl zde celý pedagogický sbor, dokonce musel tatínek zůstat na chodbě. Tehdy bylo Kocianovi 12 let. Když vešel do zkušební místnosti, za klavírem zahlédl pana profesora Ševčíka. Jaroslav Kocian sice tuto přijímací zkoušku připravil koncert číslo 8 G dur od Charlese Bériota. Velké díky patřily panu učiteli Zábrodskému, který Kociana výborně připravil. Kocian stačil zahrát čtyři takty. Od klavíru se ozvalo: „Ten je můj.“ A tak bylo jasné, že se Jaroslav stane žákem Otakara Ševčíka.⁸

2.1.2 První dny na konzervatoři

Na začátku studia se Jaroslav Kocian v Praze necítil dobře. Stýskalo se mu po domově, Praha byla najednou pro mladého chlapce tak velká. První den školy měl Kocian se svou novou třídou schůzku v učebně, kde se tehdy vyučovalo violoncello,

---

⁷THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 18

⁸THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 6

byla to největší třída na škole. Kocian si zabral místo na sezení v poslední možné lavici, jako kdyby dopředu věděl, že první teoretická hodina pro něj dopadne tragicky. Prvním profesorem, se kterým se Kocian při vyučování teorie setkal, byl pan profesor Foerster. Svým hlubokým hlasem začal zjišťovat, jaké žáky to má ve své třídě. Když došel ke Kocianovi, začal mezi profesorem a Kocianem dialog o tom, odkud Kocian pochází. Foerster měl z neznámého důvodu u Kociana problém, že vyrostl v Ústí nad Orlicí. Mladého Jaroslava popadl oprávněný strach. Pan profesor Foerster mu totiž řekl.: „Poslouchejte, Kociane, tam u vás v Ústí nad Orlicí chodí do školy místo dětí zvířata, že ano?“ Ze zkroušeného Kociana vypadlo: „-sím, vašnosti, já nevím.“⁹

Druhý den seděl Kocian opět na hodině pana profesora Foerstera. Učili se tehdy italské názvosloví, konkrétně slovo Adagio. Kocian byl velmi zamyšlený, vzadu moc nevnímal, co se děje vpředu ve třídě. Najednou cítil bolest, to ho spolužák dloubl loktem, byl panem profesorem vyvolaný. Z Kociana vypadla špatná výslovnost slova Adagio. Foerster opět spustil: „Tady ho máte! On je z Ústí nad Orlicí.“¹⁰

Při třetí hodině pan profesor Foerster zasedl za klavír a začal zkoušet sluch všech studentů. To bylo pro Kociana velké utrpení, on chudák v té době zrovna mutoval. Bylo mu jasné, že nic nezaspívá, proto po vyvolání panem profesorem, šel ke klavíru s velkým strachem. Bohužel však Kocian spíš zamečel, než zaspíval. Foerster dlouho mlčel, po dlouhé odmlce z něj vypadlo: „Poslouchejte, Kociane, vy tam v Ústí nad Orlicí máte překrásné lesy, že ano?“ Kocian odpověděl: „Prosím ano, vašnosti.“ Foerster odvětil: „Tak se tam vraťte a učte se dr-vo-ště-pem! Muzikant z vás nikdy nebude!“¹¹

2.1.3 Kocianovy příhody

Po třech letech studia na konzervatoři, hledal Jaroslav Kocian spolu se svým přítelem, trumpetistou Fišerem, byt na pronájem. Po dlouhém hledání našli možnost bydlení na Malé straně u paní Mráčkové. Této paní dokonce nevadilo, že jsou kluci muzikanti a budou potřebovat na pokoji cvičit na svůj nástroj. Vše

---

⁹PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 18 - 20

¹⁰PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 20 - 21

¹¹THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 9

vypadalo výborně, dokud se paní Mráčková nezeptala, odkud chlapci pochází. Ve chvíli, kdy ji nic netušící Kocian řekl, že z Ústí nad Orlicí, paní Mráčková se úplně změnila. Najednou klukům začala vykat a byla velmi nepřátelská.¹²

Kocian s Fišerem přemluvili paní bytnou, aby je zkusila u sebe ubytovat alespoň na zkoušku, konkrétně na 14 dní. Jaroslav Kocian spolu s Fišerem byli slušní kluci, paní Mráčková neměla důvod, proč by je u sebe neubytovala. A tak chlapci získali podnájem u paní Mráčkové. Až po půl roce se pánové Kocian s Fišerem dozvěděli, proč s nimi měla paní bytná problém. V minulosti byla kuchařkou u pana profesora Foerstera, kde si vyslechla spoustu negativních věcí.¹³

Ve čtvrtém ročníku¹⁴, v jednom mrazivém dni, Jaroslav Kocian přišel prokřehlý do krásně vytopené třídy. Protože přišel první, ještě si v místnosti ohříval zmrzlé ruce u krbu. Ve chvíli, kdy za dveřmi uslyšel pana profesora Otakara Ševčíka, rychle si nachystal housle a alespoň je stihl naladit. I přesto, že byl Kocian zmrzlý, Ševčík ihned po příchodu otevřel okna dokořán. Kocian se ohradil, ale dostalo se mu odpovědi: „Aspoň se uvidí, co neumíte. Jen hned hrejte!“ Ševčík si ještě neodpustil dodat, že vždy nebude na Kociana čekat připravený příjemně vytopený koncertní sál.¹⁵ Ševčík nenechal Kociana skoro nic zahrát, neustále přerušoval jeho hraní. Po chvíli mu položil otázky typu, kde byl včera, či jestli nebyl Kocian náhodou na návštěvě u rodičů v Ústí. Jaroslav se ale bránil. Předešlý den pilně cvičil, poté si šel na chvíli provětrat hlavu ke Hvězdě. Opravdu v Ústí nebyl. Ševčík byl velmi rád za tuto odpověď, ale až za dalších čtrnáct dní se mladý Kocian dozvěděl, proč se profesor Ševčík tolik vyptával. Pan profesor byl totiž tehdy v Ústí v kostele, kde někdo hrál na housle. Bylo to ale špatné hraní, Ševčík si myslel, že je to Kocian, a tak se za něj velmi styděl.¹⁶

Jednou měl Kocian za úkol připravit si na hodinu etudu číslo 8 z opusu 35 od J. Donta. Etuda měla být nastudovaná dokonce i zpaměti. Jaroslav Kocian byl proslulý svou dokonalou intonací, proto nacvičil pouze prvních osm taktů.

---

¹²PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 24 - 25

¹³THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 11

¹⁴PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 35

¹⁵THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 14

¹⁶PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 34 - 35

Profesorovi tedy zahrál pouze začátek a s napětím očekával, co mu na to Ševčík řekne. Pro Jaroslava přišla nečekaná reakce, Ševčík vstal, objal ho a řekl: „Udělal jste mi radost. To je správný postup, tak to má být. Dokud neumíte dva tóny, třetímu se neučte!“¹⁷

2.1.4 Studium kompozice

Jaroslav Kocian miloval hru na housle, ale lákalo ho také dozvídat se více v oblasti kompozice. Když měl čas, utíkal do sousedního oddělení, ke kolegům skladatelům. Otakar Ševčík to brzy vycítil a velmi ho to mrzelo. Měl oprávněný strach, že se Kocian přestane naplno věnovat houslím a přijde tak o veliký talent. Jednou se na hodině Ševčík neudržel a zabředl na toto téma rozhovor. Kocian ho ale ujišťoval, že o kompozici nemá větší zájem než o housle. Ševčík však Kocianovi řekl, aby skončil s houslemi. To mladého houslistu ranilo, tak si zabalil housle a odešel ze třídy. Ševčíkovi se to rozleželo, utíkal za Kocianem, aby ho ujistil, že to tak nemyslel. Kocian se tedy vrátil do třídy a hrál dál,¹⁸ i přesto, že měl v hlavě velký zmatek.

Kompozici studoval Kocian u pánů profesorů Knittla, Steckera a později dokonce u samotného mistra Antonína Dvořáka. S ním měl Kocian také jednu nezapomenutelnou příhodu. V létě, v hodině kompozice, si Kocian všiml, že Antonín Dvořák je velmi zamyšlený, nemluví a nevnímá, co se děje ve třídě. Studenti vzorně komponovali, avšak Kocian schválně udělal chybu, aby upoutal jeho pozornost. Dvořák Kocianovi vynadal, až kvůli tomu Kocianovi vyhrkly slzy do očí. Dvořák velmi nerad u žáků viděl slzy. Začal situaci rovnat a Kociana si snažil udobřit. Stoupl si k němu a nabídl mu z kapsy sladký bonbón. Kocian sáhl do kapsy, ale místo bonbónu zděšeně vytáhl moučného červa. Dvořáka to pobavilo, Kocian se snažil alespoň usmívat. Mistr pobídl Kociana, aby červa vrátil, má ho přece pro holuba. Dvořák pak dlouho lovil slíbenou odměnu ve své druhé kapse.¹⁹

---

¹⁷THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 15

¹⁸THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 15 -16

¹⁹PRELUDII E INTERMEZZI: *vzpomínky na pražskou konzervatoř*. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 32 - 33

2.1.5 Zakončení konzervatoře

Na závěr studia čekala studenty závěrečná slavnost. Jaroslav Kocian byl spolužáký vybrán, aby jménem třídy pronesl řeč a poděkoval panu řediteli Bennewitzovi a panu profesoru Foersterovi. Jako poslední přišel na řadu nejoblíbenější Kocianův profesor, Otakar Ševčík. Dokonce dokázal Ševčíkovi upřímně říct, že k němu vždy cítil velikou lásku a obdiv. Ševčík nebyl spokojený, ptal se proto Kociana, jestli se mu něco nezdálo. Na to Kocian odpověď měl. Kocian měl totiž pocit, že si ho profesor Ševčík v poslední době méně všímal. Ševčík vykřikl: „To jsem chtěl slyšet.“ Kocianovi se dostalo vysvětlení, proč si ho profesor méně všímal. Bylo to kvůli tomu, aby se Kocian naučil samostatně pracovat.²⁰ Jaroslav Kocian absolvoval konzervatoř Koncertem D dur N. Paganiniho.²¹ Pedagog Otakar Ševčík mohl být náležitě pyšný, jakého velkého mistra houslistu ve své třídě vychoval.

2.1.6 Ševčík a Kocian – pedagog a žák

Jaroslav Kocian měl se svým pedagogem Otakarem Ševčíkem speciální vztah. Bezmezně ho obdivoval a vzhlížel k němu. Sám Kocian říkal, že byl Otakar Ševčík jeho druhým tatínkem. Vybudovali si velmi pevné pouto, Ševčík Jaroslava nejen učil houslovému umění, ale také mu pomáhal se starostmi, které mu přinášel život, hlavně v období dospívání, kdy studoval na konzervatoři.

Ševčík byl smutný z toho, že jeho propracovaná houslová škola se čím dál méně na hudebních školách používá. Někteří učitelé dokonce tvrdili, že je již zastaralá. Kocian naopak ve všech pedagogických směrech pokračoval v Otakarových šlépějích. Studium u Ševčíka bylo pro některé houslisty velmi náročné, takto bylo i u žáků Kocianových. Ševčík, poté i Kocian vyžadovali perfektní přípravu na každou hodinu, dokonalou intonaci. Ševčík byl na své žáky velmi přísný a nedalo se s ním smlouvat. Přesto byl ke svým žákům spravedlivý, dokázal je motivovat a hlavně pochválit. Jaroslava Kociana nikdy nezapomněl obejmout, když se mu v hodině něco perfektně povedlo.

---

²⁰THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 17 - 18

²¹PRELUDII E INTERMEZZI: *vzpomínky na pražskou konzervatoř*. Kladno: K. Mašín, 1945, s. 38

Jaroslav Kocian byl pokračovatelem Otakara Ševčíka nejen v houslové hře, ale také v roli pedagoga. Ti dva spolu zůstali v kontaktu po celý zbytek Ševčíkova života. Nadále se navštěvovali a zůstali v kontaktu i formou dopisů.²²

2.2 Houslová hra

Jaroslav Kocian vynikal především svým něžným hudebním projevem. Dokázal hrát mužně, přitom s líbeznou něhou, byl schopen hrát neobyčejně sladce. Dále byl znám především svou dokonale čistou intonací. Díky studiu Ševčíkových opusů houslové školy měl Kocian velký smysl pro rytmickou přesnost, v jeho hře panoval dokonalý pořádek. Dokázal rozeznít housle zvukným křišťálově čistým tónem, aniž by vyvíjel zbytečný tlak v pravé ruce. Měl pod kontrolou každou notu od začátku do konce.

Tón Jaroslava Kociana byl neobyčejně měkký, líbezný, zpěvný, pro něj osobitým. Kocian se snažil svým tónem vyrovnat H. Wieniawskému, kterého obdivoval. Po jednom koncertu v Písku mu Otakar Ševčík řekl: - „tak – dnes jsem od Vás slyšel tón Wieniawského.“ To byla pro Kociana největší poklona. Hudební kritici jeho barevný tón přirovnávali k barvě hlasu Emy Destinové nebo k akvarelům Mánesa.²³

Kocian byl také velmi mnohostranně založen, co se týče jeho slohového zaměření. Jeho repertoár byl velice široký. Dokázal interpretovat všechny světové skladatele, ale i ty méně známé. Nejčastěji hrál skladby J. S. Bacha, L. van Beethovena, W. A. Mozarta, ale také skladby B. Smetany, M. Karłowicze, P. I. Čajkovského, H. Wieniawského, J. Suka, A. Dvořáka či Glazunova. Dále interpretoval skladby F. Kubelíka, O. Ševčíka, J. Hubaye či L. Capeta.²⁴

Kocian byl znám svou fenomenální pamětí. Kdykoliv uměl z paměti zahrát všech šest Sonát a partit Johana Sebastiana Bacha a když byl požádán o předvedení

---

²²ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 9 -11

²³SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 96 - 97

²⁴SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 101

svých vlastních skladeb, dokázal každou okamžitě zapsat celou od začátku dokonce s veškerou harmonií a instrumentací, případně ji i sám dokonce zahrál.²⁵

2.3 Koncertní činnost

Jaroslav Kocian spolupracoval s mnoha klavíristy. Byli to například Z. David, J. Dienzel, M. Eisner, J. Erml, B. Gselhofer – Kolář, O. Haša, J. Heřman, O. Kredba, C. Lyčar, E. Petron, V. Polívka, C. Ryppl, F. Špindler, A. Tichý, F. Veselský, M. Volavá, B. Walek – Walewski a T. Voghera.²⁶ Dále spolupracoval s významnými českými dirigenty. Jsou to například L. V. Čelakovský, V. Talich, V. Zemánek a F. Stupka. S těmito vyjmenovanými dirigenty Kocian vystoupil jako sólista České filharmonie. Zahrál spoustu významných houslových koncertů. Například houslové koncerty W. A. Mozarta, L. van Beethovena, J. Brahmsa, A. Glazunova, M. Brucha, N. Paganiniho, M. Karłowicze či F. Mendelssohna. Dále skladby J. Suka, A. Dvořáka a C. Saint-Saense.²⁷

2.3.1 Turné do Ameriky

Jaroslav Kocian se do Spojených států amerických poprvé podíval v listopadu roku 1902. Debutoval v New Yorku v Carnegie Hall, spolu s newyorskou filharmonií. Orchestr tehdy řídil Walter Damrosch. Od té doby byl v Americe ještě několikrát.²⁸ Na prvním turné po Americe hrál Kocian na housle A. Gagliana, z roku 1737, které mu zakoupila hraběnka de Robiglio na francouzské Riviéře.²⁹ Bohužel Kociana při dřívějších návštěvách Ameriky okradli neschopní manažeři. Do další cesty mu ani nesplatili některé předchozí hraní, a tak přišel o několik stovek dolarů, které pak už nikdy neviděl.³⁰ Jaroslav Kocian se do Ameriky vracel poměrně často, na tomto kontinentu odehrál mnoho koncertů.³¹ V říjnu roku 1922 se Jaroslav Kocian do Ameriky vydal spolu s klavíristou Vladimírem Polívkou.³²

---

²⁵SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 101

²⁶ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 53

²⁷ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 70

²⁸THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 22

²⁹ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 64

³⁰POLÍVKA, Vladimír. *S Kocianem kolem světa*. Praha: A. J. Boháč, 1945, s. 47

³¹ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 55 - 63

³²POLÍVKA, Vladimír. *S Kocianem kolem světa*. Praha: A. J. Boháč, 1945, s. 45

2.3.2 Četnost koncertů

Jaroslav Kocian vystupoval se svými gaglianovkami po celém světě. Za zmínku určitě stojí města New York, Cleveland, San Francisco, Washington, Los Angeles, Chicago, Baltimore, Šanghaj, Jokohama, Tokio, Budapešť, Bělehrad, Benátky, Řím, Milán, Perugia.³³ Rekordní počet koncertů Kocian odehrál v období od 12. listopadu do 16. prosince roku 1906, kdy byl na podiu dvakrát denně, to znamená, že odehrál 70 koncertů ve 35 dnech.³⁴

Roku 1901 měl Jaroslav Kocian 19 koncertů. Kromě dvou koncertů, které proběhly v Londýně, vystupoval po českých městech. Roku 1902, do odjezdu na americké turné, odehrál 53 koncertů. Koncerty se konaly hlavně v České Republice, ale také v Anglii, Rakousku, Ukrajině atd. Roku 1903 pokračoval koncerty na americké půdě až do května, kdy se vrátil do své vlasti. Ale ani tady neměl odpočinek. Dokonce roku vystoupil na dalších koncertech po Čechách a Evropě. Roku 1904 stihl 71 koncertů, opět po Evropě. Roku 1905 měl dokonce 75 koncertů. Rok 1906 musel být pro Kociana nejnáročnější. Do listopadu odehrál koncerty po Evropě a poté následovalo další americké turné, kde hrál každý den dva koncerty, dohromady tedy 70 koncertů za měsíc a kousek.³⁵

Rok 1907 byl pro Kociana trochu klidnější. Vešel se totiž do počtu 57 koncertů. Následující rok to bylo 60 koncertů a roku 1909 dokonce pouze 24 koncertů. Kocian si to však vynahradil v roce 1910, kdy odehrál 85 koncertů během jediného roku. Roku 1911 opět navštívil Ameriku, celkový počet koncertů bylo 57. Rok 1912 byl Kocian opět aktivnější, koncertů proběhlo 74, většinou buď po Evropě a Čechách. Poslední přehled z deníku jeho otce Juliuse Kociana o koncertní činnosti syna je rok 1913. Kocian tento rok odehrál 37 koncertů.³⁶

2.3.3 Působení v kvartetu

Rok 1908 byl pro Kociana zlomový. Dostal totiž nabídku na učení na konzervatoři v Oděse, kde vyučoval Jaroslavův spolužák z Ševčíkovy třídy, houslista František

---

³³THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 34 - 35

³⁴ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 54

³⁵ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 55 - 59

³⁶ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 59 - 63

Stupka. S tím souviselo i místo primária v českém oděském kvartetu, které Kocian také s radostí přijal. Členy oděského kvarteta byli: Jaroslav Kocian, František Stupka, Josef Permann a Ladislav Zelenka. Koncertovali hlavně v Oděse, ale také hráli hojně v ruských městech.³⁷ Oděské kvarteto mělo velmi pestrý a široký repertoár. Zabývali se především skladbami českými a ruskými, avšak v repertoáru měli zařazené i autory období klasicismu a kvartety světových skladatelů.

Vévoda Meklenburský, velký fanoušek komorní hudby, nabídl Kocianovi místo primária v Meklenburském kvartetu. Kocian se musel tedy přestěhovat do Petrohradu. Na začátku roku 1910 Kocian s novým kvartetem hrál po celém Rusku, dostali se dokonce na Kavkaz.³⁸ Jaroslav Kocian nebyl spokojen s úrovní ostatních hráčů, na místě sekundisty mu chyběl žák Otakara Ševčíka.³⁹ V tomto kvartetu působil jeden rok. Po pozvání na další turné po Americe Jaroslav Kocian končí v tomto úspěšném tělesu.⁴⁰

---

³⁷POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, s. 30 - 31

³⁸POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, s. 31

³⁹SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 69

⁴⁰POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, s. 30 - 31

3 Pedagog Jaroslav Kocian

3.1 Pedagogický styl

Jako nejmilejší žák Otakara Ševčíka, Jaroslav Kocian přirozeně pokračoval v jeho šlépějích. Kocian, stejně jako Ševčík vynikal tím, že technické problémy primárně řešil prakticky, narozdíl od jiných pedagogů, kteří se zaměřovali nejprve na perfektní teoretické vysvětlení daného technického problému. Další Kocianovou výhodou byla dlouhá koncertní praxe, kterou také využíval ve své roli pedagoga.⁴¹

Jaroslav Kocian byl však velmi všestranným profesorem. O své žáky se zajímal také mimo hraní. Znal jejich soukromí a velmi prožíval jejich trable a starosti. Také je vedl k vlasteneckému cítění. Chtěl, aby žáci dobře znali historii národa a aby měli vřelý vztah k hudbě Antonína Dvořáka, Josefa Suka či Bedřicha Smetany, v pedagogice pak k Otakaru Ševčíkovi.

Velmi dbal u svých žáků na rozvoj nadání a talentu. Neměl rád, když talentovaný houslista dělal základní chyby jen proto, že těžil ze svého talentu a nepracoval tolik, jak bylo třeba. Avšak Kocian také dokázal přiznat studentům jejich kvality, byl k nim zcela upřímný a to jak v pozitivní, tak negativní rovině. Díky tomu, že se Kocian svým žákům věnoval takto celistvě, docházelo nejen k jejich přirozenému růstu ve hře na housle, ale také k formování jejich vlastností a charakteru.⁴²

Když vyučoval, byl do práce maximálně ponořen. Každého žáka, kterého kdy učil, měl upřímně rád, mimo hodiny byl ke studentům velmi laskavý a přátelský. V jeho oblíbenosti bylo vyprávění veselých a vtipných příběhů a historek, které žáky hodně bavily. Když však začala hodina, po celou dobu byl velmi precizní a přísný, využil každé minuty, pracoval s neskutečnou chutí a zápalem. Ze svých studentů se během hodin snažil vytáhnout maximum jejich schopností a dovedností. Každá lekce byla pro Kociana velmi náročná, nedokázal se krotit. Byl schopný opomenout kávu, kterou měl na stole nachystanou a nenapít se klidně i dvě či tři hodiny.⁴³

Kocian také nikdy nezapomněl na vystoupení svých žáků. Těšil se z jejich posunů, chtěl být u toho. Často své žáky překvapoval, hlavně ty nové, jakou cestu byl ochotný pro poslech studenta absolvovat. Jejich koncerty vždy s velkým zápalem

---

⁴¹ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 215

⁴²ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 14 a 15

⁴³ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 20 a 21

pozoroval, byl schopný vznést jak pozitivní, tak negativní kritiku, která studenty posouvala zase o krok dál.⁴⁴

3.1.1 Kocianovy požadavky na levou ruku

Hlavní důraz při výuce Kocian kladl na intonaci. Dokonale čistá hra pro něj byl největší základ, bez kterého se hra na housle nemohla obejít. Žáky nutil cvičit především nové skladby bez vibrata, aby se mohli perfektně doladovat a uším neunikla jediná nota. Vibrato totiž považoval za největší nebezpečí pro dokonalou intonaci. Kocian neměl rád moc rychlé a dle jeho slov „mečivé“ vibrato. Naopak uznával vyrovnané, klidné a stejnoměrné vibrato. Snažil se o používání vibrata jen tam, kde se opravdu hodí, aby vibrato sloužilo jako ozdobení noty a zkrášlovalo pomalé zpěvné kantilény.⁴⁵ Kladl také důraz na souznění alikvotních tónů, díky tomuto propojení docházelo k měkkému příjemnému tónu.⁴⁶ Za ztrátu času, energie, ale i jistotu hmatu a dokonalé intonace považoval Kocian zbytečné zvedání prstů levé ruky, když měly být ihned položeny zpět. To ho dokázalo u jeho studentů rozčílit do běla.⁴⁷ Za další důležitost levé ruky považoval glissanda. Avšak i to mělo dané podmínky. Samozřejmě nechtěl, aby glissand bylo ve zpěvných částech mnoho. Glissanda musela být používána vkusně, nesměla narušovat tok hudby a měla být prováděna něžně a měkce.⁴⁸

3.1.2 Kocianovy požadavky na pravou ruku

Pro dokonalý rozvoj pravé ruky Kocian používal Školu smyčcové techniky, napsanou Otakarem Ševčíkem.⁴⁹ Z této školy, opusu číslo 2, bylo dle Kociana zapotřebí přehrát sto smyků, avšak s dokonalou pečlivostí, přesností a přísností. Poté byl žák schopný dokonale ovládnout svůj smyčec. Dokonce v každé části smyčce zvládl žák odstínit i tu nejjemnější dynamiku. Dále Kocian hlídal, aby byl

---

⁴⁴ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 20

⁴⁵SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 73-75

⁴⁶ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 216

⁴⁷SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 73

⁴⁸SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 75

⁴⁹ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 216

smyčec v jednom kuse rovnoběžně s kobyolkou.⁵⁰ Velikou žádostí po Kocianových žácích bylo použití všech žíní na smyčci, dokonce i v pianissimu. Díky této technice studenti dosáhli plného, šťavnatého a sytého tónu⁵¹ a vyžadoval ji především na dlouhých tónech, které byly na závěr skladby či trvaly přes několik taktů. Co se týče nasazování tónu, i zde byl Kocian velmi přísný. Žáci museli mít smyčec při nasazení dokonale pod kontrolou, bez kazu či šustotu. Kocian vedl žáky k přepečlivému využití celého smyku, s tím souviselo i spravedlivé rozdělení smyku a dílu smyčce na každou notu v různých rytmických hodnotách. Například ve smyku pod legatem si musel žák dokonale rozdělit smyčec na čtyři stejné díly. Díky tomu měli žáci perfektní odhad na to, jakou rychlostí smyku mají zahrát určitou pasáž, která obsahovala například 12 či 16 not na jeden smyk nebo naopak 2 půlové či celé noty.⁵²

3.1.3 Studování nové skladby

V začátku studování nové skladby dbal Kocian na úplné omezení vibrata. Docílil tak dokonalé intonační přesnosti žáka.⁵³ K hraní bez vibrata však Kocian požadoval veškerou dynamiku, která v dané skladbě byla zapsána. To byl pro studenty často velký problém, hrát krásnou zpěvnou melodii ve cvičném pomalém tempu bez vibrata, ale přitom s veškerou zapsanou dynamikou. Největším problémem bylo dosažení dynamických odstínění, například crescendo a decrescendo při jednom dlouhém tahu přes celý smyčec. Tato metoda žákům sloužila ke vnímání změn v tlaku prstů na smyčci, avšak nesměla při tom utrpět kvalita tónu, ta musela být stále dokonalá, což některým hráčům dělalo velký problém.⁵⁴

3.1.4 Hudební chápání skladeb

Přes všechny vyjmenované technické požadavky byl pro Jaroslava Kociana velmi důležitý hudební projev. Své žáky vedl především ke správné hudební produkci

---

⁵⁰SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 72

⁵¹ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 216

⁵²SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 73

⁵³ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 216

⁵⁴SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 75

autorů různých období. Avšak cit a emoce byly pro Kociana nejdůležitější. Proto své žáky prvotně směřoval k preciznímu pochopení dané skladby, k osobitému projevu a citlivému výrazu.⁵⁵ Pokud student nerespektoval období vzniku dané skladby a hrál tak zvaně „nestylově“ a tím pádem nevkusně, Kocian se vždy rozčílil, protože toto „prvoplánové“ hraní mu bylo bytostně proti srsti.⁵⁶ Kocian své žáky natolik motivoval svým uměním a projevem, že se mu snažili co nejvíce vyrovnat a dosáhnout tak svých nejvyšších kvalit.⁵⁷

3.2 Nejvýznamnější žáci

Jaroslav Kocian v roli pedagoga vchoval na 90 houslistů.⁵⁸ Z Kocianovy třídy vyšlo hned několik houslistů, kteří se uchytili v České filharmonii. Byli to například koncertní mistři Tomáš Hála a Egon Ledec, člen skupiny houslí Bohumil Valečko či sólista a koncertní mistr České filharmonie Alexandr Plocek⁵⁹ a sólista ČF Josef Suk mladší.⁶⁰ Koncertním mistrem orchestru Národního divadla po studiích byl Karel Heusler, koncertním mistrem Symfonického orchestru československého rozhlasu byl Jaroslav Kučera a v Moravské filharmonii se stal koncertním mistrem Karel Vronský. Kocianovi studenti se uchytili i v komorních souborech a tělesech. Dušan Pandula jako primárius, Antonín Šlajs jako člen Hábova kvarteta či člen Československého kvarteta František Vohanka. Kocian měl však i pokračovatele v roli pedagogů. Profesory na Státní konzervatoři v Praze se stali houslisté Zdeněk Kolářský a Karel Šnebergr, v Brně to byli František Krejčí a Julius Remeš, v Bratislavě Albín Vrtěl. Ředitelem Akademie v Budapešti byl Ede Zathureczky. V roli profesorů na AMU měli zastoupení například Marie Hlouňová, Alexandr Plocek⁶¹ či Václav Snítel.⁶²

---

⁵⁵SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 76

⁵⁶ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 15

⁵⁷ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 14

⁵⁸ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 53

⁵⁹SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 80 a 81

⁶⁰Josef Suk mladší. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Suk_mlad%C5%A1%C3%AD

⁶¹SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 80 a 81

⁶²Václav Snítel. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Sn%C3%ADtil

3.2.1 Alexandr Plocek

Alexandr Plocek se narodil 26. února 1914 v Praze Jinonicích. V letech 1927 – 1933 byl studentem Otakara Ševčíka, za mistrem dojížděl do Písku. V roce 1931 se však dostal na Mistrovskou školu do třídy houslisty Jaroslava Kociana. Od roku 1937 byl koncertním mistrem a od roku 1949 také sólistou České filharmonie. Roku 1935 se začal také věnovat komorní hudbě. Založil vynikající České trio, spolu s kolegou klavíristou Josefem Páleníčkem a violoncellistou Františkem Smetanou. Na postu violoncella se v průběhu let mistři muzikanti měnili. Byli to například Josef Šimandl, Miloš Sádlo či Saša Večtomov. Toto uskupení sbíralo úspěchy nejenom na české půdě, ale oblíbené bylo také v zahraničí. S triem dokonce Plocek studoval u profesora D. Alexaniana v Paříži na škole École normale de musique. V roce 1941 se stal primáři Pražského kvarteta, tato spolupráce vydržela podobu pěti let. Od roku 1946 začala Alexandru Plockovi nová životní etapa. Byl jmenován profesorem na Akademii múzických umění v Praze. V letech 1948 – 1952 ještě k tomu vyučoval na Janáčkově akademii múzických umění.⁶³

3.2.2 Václav Snítíl

Houslista a pedagog Václav Snítíl se narodil 1. března 1928 v Hradci Králové. Zemřel 19. července 2015 v Praze. V letech 1942 – 1950 byl žákem profesora Jaroslava Kociana. Snítíl se také zabýval skladbou, kterou studoval v letech 1946 – 1949 u Vítězslava Nováka.⁶⁴ Akademii múzických umění absolvoval v roce 1953 ve třídě profesora Jaroslava Pekelského. Po studiích byl koncertním mistrem v činoherním orchestru Národního divadla a v Armádní opeře. Snítíl pravidelně uváděl soudobé české skladby, například skladby Václava Sommera, Viktora Kalabise či Iši Krejčího. Některé skladby mu byly dokonce samotnými autory věnovány. Vystupoval často jako sólista a pravidelně se aktivně účastnil festivalu Pražské jaro. Václav Snítíl se velmi angažoval i na poli komorní hry. Hrál ve Smetanově triu a Vlachově kvartetu. Snítíl byl také primáři Českého noneta a

---

⁶³ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 221

⁶⁴Václav Snítíl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Sn%C3%ADtil

to v letech 1975 – 1988.⁶⁵ V roce 1946 začal Snítíl vyučovat na Akademii múzických umění v Praze.⁶⁶ Václav Snítíl měl na své studenty vysoké nároky, ale i přesto si vždy uměl jejich oddanost a důvěru získat. Mezi jeho nejvýznamnější žáky patří bezesporu houslový virtuos⁶⁷ Václav Hudeček, Pavel Šporcl,⁶⁸ Bohuslav Matoušek, Pavel Prantl a Jitka Nováková.⁶⁹

3.2.3 Josef Suk mladší

Houslista Josef Suk mladší se narodil 8. srpna 1929 v Praze a zemřel 7. července 2011 v Praze.⁷⁰ Josef Suk byl vnukem skladatele Josefa Suka. Roku 1945 nastoupil Suk do třídy Jaroslava Kociana, u nějž studoval do jeho smrti v roce 1950. Dále na konzervatoři studoval u profesorů Karla Šnebergra a Norberta Kubáta. Pak pokračoval na Akademii múzických umění, kde měl možnost studovat u profesora Alexandra Plocka a Marie Hlouňové (oba byli také žáky Jaroslava Kociana). V roce 1957 se stal sólistou Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého, předtím již působil jako koncertní mistr činoherního orchestru Národního divadla. Stěžejním bodem v Sukově uměleckém životě byl bez pochyby rok 1961, kdy začal spolupracovat s Českou filharmonií, konkrétně na pozici sólista orchestru. Josef Suk cestoval po světě, kde měl nevídané úspěchy. Pokračoval ve šlépějích svého profesora Jaroslava Kociana. Jeho technika působila lehce, bez náznaku dřiny a z houslí, konkrétně stradivárek, se linuly líbezné okouzující tóny. Suk neotálel ani v komorní hře. Ihned po studiích hrál krátce v Pražském kvartetu. Avšak roku 1951 raději založil vlastní komorní projekt a to Sukovo trio, s kamarády Jiřím Hubičkou a Sašou Večtomovem. Stávající trio vynikalo především dokonalou intonační přesností a typickou českou hudebností. Toto trio se bohužel roku 1969 rozpadlo, obnoveno bylo roku 1974, avšak v novém složení. K Josefu Sukovi se tentokrát

---

⁶⁵Houslista Václav Snítíl. *Classic Praha* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.classicpraha.cz/radio/porady/dobyli-svet/houslista-vaclav-snitil/>

⁶⁶Václav Snítíl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Sn%C3%ADtil

⁶⁷ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 285 a 286

⁶⁸Václav Snítíl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Sn%C3%ADtil

⁶⁹ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, st. 285 a 286

⁷⁰Josef Suk mladší. *Encyklopedie Prahy 2: kulturně historické dědictví* [online]. Praha 2, 2018 [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://encyklopedie.praha2.cz/osobnost/597-josef-suk-ml>

přidali muzikanti Josef Chuchro a Jan Panenka. V roce 1977 byl Josef Suk prohlášen národním umělcem. Stalo se tak poprvé žijícímu houslistovi.⁷¹

3.3 Kocianovy fráze

Jaroslav Kocian byl vysazený na intonování svých žáků. Ve chvílích, kdy žáci hráli byt' jen malinko falešně, vyslechli si například toto:

- a) „Poslyšte, dejte to A níž! Na celém světě: v Americe, Austrálii, Africe, Asii a také v Evropě jest jen jedno Aa to musí hrát i pan Šlajs. Až přijdete domů, napište si je na všechny čtyři stěny, abyste je měl na očích a věděl, že je hraje vysoko.“
- b) „Pro všecko na světě, co jest vám nejdražší, dejte to C níž!“
- c) „Koupím vám, nač si vzpomenete, jen proboha vás prosím, dejte to F níž.“
- d) „Zahrejte třeba: Když se ševci ženili, ale zahrejte to čistě! Nemá smysl hrát Paganiniho koncert a šlapat při tom vedle!“

Toto si student vyslechl, pokud několikrát zopakoval stejnou chybu:

- e) „Kleknu si na kolena nebo si před vámi lehnu na zem, jen když ten první prst dáte k pražci.“

Nejhůře Kocian nesl, když žák přišel do hodiny nepřipravený. Nejmenovaný student uměl pouze Mozarta, stupnice si nepřipravil, že prý neměl čas. Kocian mu na to řekl toto:

- f) „Pamatujte si, že v muzice slova „trochu“ – „přibližně“ atd. neexistují. U Kociana alespoň ne! Znam jen dvě slova „ano“ – „ne“. Neumíte-li, přijďte, až to budete umět! Zde na hodině se tomu nenaučíte, já vám mohu pouze ukázat, jak máte pracovat. Proto se musíte učit doma. Budte zdrav!“⁷²

---

⁷¹ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79, s. 226 a 227

⁷²ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 20 - 21

3.4 Jaroslav Kocian očima žáků

3.4.1 Vzpomínky Antonína Šlajse

Houslista Antonín Šlajs vzpomínal na svůj první popud ke kontaktování Mistra Jaroslava Kociana. Bylo to na radu přátel z konzervatoře. Sám Antonín totiž studoval v Praze jinou školu, avšak stále se stýkal s lidmi z muzikantského prostředí. Nenechal si ujít večírky konzervatoristů, byl stálým a věrným posluchačem. Ti ho jednou pobídli, aby zkusil požádat o hodiny Jaroslava Kociana. Antonín se na to necítil, ale tolik toužil po tom, aby se stal houslistou. Do té doby navštěvoval pouze soukromé hodiny u místního pana učitele. V květnu roku 1940 se rozhodl navštívit adresu, kterou mu kamarádi dali a kde pan Kocian v Praze bydlel. Byla to Platněřská ulice. Antonín Šlajs vzpomíná: Vyrušil jsem ho přímo u oběda a ve chvíli, kdy jsem ho spatřil, zapomněl jsem celou mou připravenou a naučenou řeč. Pouze ze mě vypadlo, že bych chtěl hrát na housle, jestli by mne pan Kocian nemohl vyučovat. Usmál se a pozval mě dál. Vyptával se na podrobnosti typu, kolik mi je let, proč chci hrát a velmi zdůraznil, že vyučuje hlavně pokročilé hráče. Hodně mi pomohl fakt, že jsem z obce od Mělníka, Kocian z vedlejší vesnice znal pana Adolfa Polívku. Jeho otec v obci Obříství provozoval mlýn a Adolf Polívka studoval s Kublíkem, Kocianovým nejbližším přítelem, na konzervatoři.⁷³ Začátky byly u Kociana velmi náročné a zažíval jsem krušné chvíle. Cvičil jsem 10 hodin denně, abych dohnal vše, co mi z mládí chybělo. Kocian říkával, jaká je velká škoda, že mne nemohl vyučovat o deset let dříve. Myslel jsem, že budu na hodiny chodit jednou za 14 dní, ale Kocian mi dával hodiny jednou za týden. Báł jsem se, že na to nebudu mít peníze. Kocian si ode mne začal brát patnáct korun za hodinu, věděl, že mnoho peněz nemám. Někdy jsme hráli i čtyři hodiny, dokonce mě učil hrát na klavír, který jsem pro studia také potřeboval plynně a neomylně ovládat. Když jsem si začal trochu vydělávat, sám jsem honorář zvýšil na padesát korun, cítil jsem se Kocianovi velmi zavázán. Myslím, že i když jsem začal na housle hrát velmi pozdě, Jaroslav Kocian si mě oblíbil, a tak jsem měl tu čest, patřit mezi jeho nejoblíbenější žáky.⁷⁴

---

⁷³ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 16 - 17

⁷⁴ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 20

3.4.2 Vzpomínky Josefa Suka

Vzpomínky Josefa Suka na Mistra Jaroslava Kociana sahají až do jeho dětských let. Poprvé jsem se s Kocianem setkal v osmi letech, kdy jsem se stal jeho žákem. Hodiny u Mistra Kociana jsem zbožňoval. Nejlepší chvíle pro mě byly, když jsme s Kocianem hráli dueta, avšak ta byla pouze za odměnu na konci hodiny. Hrávali jsme spolu nejprve snadná dueta, ale časem se dostalo i na dueta například od Luise Spohra. Díky tomu jsem byl motivován k velkému soustředění během každé lekce. V té době již Kocian kvůli věku a nedostatku sil nekonzertoval, tak byla vzácnost ho slyšet a já si toho nesmírně vážil a užíval si každý jeho tón. Na hodiny jsem jezdil s maminkou ke Kocianovi domů, avšak Kocian občas zavítal se svou manželkou i k nám do Křečovic. K této obci měl totiž silný vztah díky přátelství s mým dědečkem, skladatelem Josefem Sukem.⁷⁵ V paměti mi utkvěla historka, kterou mi Mistr jednou vyprávěl. Byla to příhoda s mým dědečkem. Kocian už nevěděl kde konkrétně, ale někde na koncertě přednesl Sukovu Fantazii g moll. Ihned po skončení skladby se z první řady sálu dral na pódium Josef Suk, silně Kociana objal a řekl doslova toto: „Jaroušku, tys našel mne a já tebe!“⁷⁶ Velmi silnou vzpomínkou pro mě bylo mé první veřejné vystoupení právě v Křečovicích. Jaroslav Kocian zasedl za klavír a spolu se Sukem zahráli Baletní scény Charlese de Bériota. Bylo to neuvěřitelné, ale Jaroslav Kocian vystříhl klavírní part nazpaměť. Kocian znal perfektně z paměti všechny doprovody k houslovým koncertům a sám je pak dokázal zahrát. Jaroslav Kocian byl velmi přísný, žákům neodpustil jedinou notu, avšak za to mu jsem velmi vděčný.

Jaroslava Kociana jako svého pedagoga nadmíru uznával a obdivoval. Při posledním rozloučení s Mistrem Jaroslavem Kocianem v Rudolfinu mu Josef Suk zahrál naposledy. Bylo to Andante z Bachovy Sonáty a moll pro sólové housle.⁷⁷

---

⁷⁵ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 49

⁷⁶ THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983, s. 36 -37

⁷⁷ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958, s. 49 - 50

4 Skladatel Jaroslav Kocian

Skladatelská činnost Jaroslava Kociana byla poněkud v pozadí jeho ostatních uměleckých aktivit,⁷⁸ přestože komponoval již od svých 8 let. Jeho skladby vynikaly především krásnými zpěvnými kantilénami, které nezapřely ryze české hudební cítění. Avšak Kocian ve svých skladbách nezapomínal na brilantní houslovou techniku - jsou tak pro mnohé houslisty náročným interpretačním oříškem.⁷⁹

4.1 Instrumentální skladby

Jaroslav Kocian složil přibližně 27 skladeb pro nástroje, bez zpěvu. Nejvíce se zaměřil na tvorbu pro housle s klavírem. Psal především krátké drobné žertovné kousky. Také sám Kocian předělával a upravoval skladby pro dětský orchestr, který vedl,⁸⁰ hlavně skladby pro housle a klavír, ale dělo se tomu i naopak. Skladby byly tak mnohem více využity. Snažil se také o větší propojení klasické hudby s populární, to se promítlo hlavně ve skladbách pro dechové nástroje.⁸¹

4.1.1 Skladby pro housle a klavír

Nejvíce skladeb napsal Jaroslav Kocian pro housle a klavír. Většinou jsou to kratší virtuózní skladby. Dumku, kterou Kocian napsal v roce 1901, věnoval svému dlouholetému pedagogovi Otakarovi Ševčíkovi. Další skladba, Introdukce a téma s variacemi, nesoucí název Old Folks at Home, je z roku 1907. Rukopis skladby Uherská serenáda, neboli Lavottova první láska, byl napsán v roce 1908 v maďarském Szegedu. Následující skladby už mají opusová čísla. Do opusu číslo 17 patří: č. 1 Serenata, kterou Kocian věnoval Františku Špindlerovi a č. 2 Humoreska, která byla napsána roku 1909. Do opusu 18, zkomponovaného roku 1911, patří známější a hranější skladby. Je to skladba č. 1 Méditation du Soir,

---

⁷⁸SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 89

⁷⁹Jaroslav Kocian: Dílo (výběr). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2022-06-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Kocian

⁸⁰SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 89 a 90

⁸¹SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 82

kteřou Kocian věnoval svému otci Juliusi Kocianovi, dále č. 2 Intermezzo Pittoresque a č. 3 Hymne au Printemps. Opus 19 se pyšně skladbami Mélodie (č. 1), která byla Jaroslavem Kocianem věnována Františkovi Lihaříkovi. Dále obsahuje Chanson printaniere, č. 2 a líbeznou Lullaby, č. 3. Tento opus byl zkomponován v roce 1911. Roku 1941 vyšla Píseň lásky, transkripce skladby Josefa Suka. Poté následovala Serenáda a Morceau de Salon.

4.1.2 Skladby pro housle a orchestr

Pro housle s doprovodem orchestru Jaroslav Kocian napsal pouze čtyři skladby. Všechny skladby vlastnoručně Kocian upravil, dochoval se jeho rukopis. Jedná se o skladbu Serenáda, dále Humoreska, která má opus 17, č. 2, Méditation du Soir, opus 18, č. 1 a Romance.⁸²

4.1.3 Skladby pro smyčcový orchestr

Pro smyčcový soubor Jaroslav Kocian napsal několik skladeb. Je to například skladba Žertík, opus 17, č. 1, původně tedy Serenáda. Dále je to Intermezzo Pittoresque, opus 18, č. 2. Z opusu 18, označené číslem 3 je to Jarní hymnus, neboli Hymne au Printemps. Opus 19, č. 2 nese označení skladba Jarní píseň, která nese jméno také Chanson printaniere. Polku pro obsazení sextet Jaroslav Kocian pojmenoval Na Sylvestra u Kocianů. Poslední skladba, která spadá do této podkapitoly, je Pochod a polka pro malý orchestr.

4.1.4 Skladby pro dechové nástroje

První skladbou, kterou zmíním, je Pochod. Avšak k této skladbě se dochovaly pouze žesťové hlasy. V roce 1948 vyšla další Serenáda s vlastní instrumentací. Následující skladbou je slavné Intermezzo Pittoresque, kterou pro dechové nástroje Kocian upravil v roce 1949.

---

⁸²SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 90

4.2 Vokální skladby

Ve vokální tvorbě se Kocian zaměřil především na duchovní skladby. Většina děl se dochovala v rukopisech. Skladby lze najít v archivu Městského hudebního ústavu Jaroslava Kociana, v archivu Zpěváckého spolku Lukes či v archivu Cecilské hudební jednoty. Všechny uvedené archivy se nacházejí ve městě Ústí nad Orlicí. Vokální skladby byly vydány pouze dvě, jsou to Ženské dvojzpěvy a Mužské čtvero zpěvy, obě díla jsou s doprovodem klavíru.⁸³

4.2.1 Církevní skladby

Jaroslav Kocian napsal dvě skladby Ave Maria pro bas a baryton s varhanním doprovodem. Díky úpravě Jaroslava Lahulky vyšla na svět také skladba Píseň ku sňatku na slova P. Nebeského.⁸⁴

Pro sbor Kocian napsal skladeb pět. Je to skladba Slavnostní mše, která vznikla v roce 1905 s doprovodem varhan. Pro sóla, sbor, orchestr a varhany ji upravil Josef Klazar. Dále jsou to tři skladby pro smíšený sbor a varhany. První skladba byla napsána na objednávku roku 1903 v Budapešti pro výroční slavnost Cecilské hudební jednoty v Ústí nad Orlicí. Jsou to dvě části, první je Graduale – Audi filia et vide a Offertorium – Afferentur regi virgines. Druhá se jmenuje 3 lange lingua, která je z roku 1907, třetí skladba nese název Veni Sancte Spiritus. V roce 1899 vyšla skladba pro soprán, alt a varhany nazvaná Zdrávas Maria.⁸⁵

4.2.2 Světské skladby

Pro sólový zpěv s doprovodem klavíru Jaroslav Kocian napsal 4 skladby. Z roku 1942 jsou známé skladby Hubičky a Oklamaná, obě složené na slova Františka Procházky. Třetí dílo nese název Za vodou, bohužel není známo, kdo je autorem tohoto textu a čtvrtá skladba Jen jedno slunce na nebi – na slova B. Studničkové.

---

⁸³SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 93

⁸⁴SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 91

⁸⁵SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 92

Pro ženské sbory s doprovodem klavíru Kocian napsal sbírku čtyř skladeb: č. 1 Jabloňka, č. 2 Oklamaná, č. 3 Hubičky, č. 4 Ve starém parku. K prvním třem jmenovaným písním napsal text F. X. Procházka, poslední píseň je na slova Josefa Svátka. Dále se Kocian pyšnil skladbami pro mužské hlasy. Je to dílo Mužský sbor Čechy, na text J. Miloty. Dále jsou to Tři mužské sbory – č. 1 Jabloňka, text napsal F. X. Procházka, č. 2 Domove, složeno na slova J. V. Sládka a č. 3 Země jindy a nyní, na slova Jana Nerudy.⁸⁶

4.3 Pedagogická díla

Jaroslav Kocian upravil analytické studie k Dontovým capricciím op. 35 svého pedagoga Otakara Ševčíka. Dále také pomohl svému otci přepracovat Počátky hry na housle, a to II. vydání. Houslová škola obsahuje dvojhlasá a tříhlasá cvičení.⁸⁷

---

⁸⁶SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 92

⁸⁷SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, s. 93

5 Intermezzo Pittoresque

Jako ukázkou Kocianovy tvorby jsem zvolila mou oblíbenou skladbu, Intermezzo Pittoresque. Tato skladba patří do opusu 18 a je označena číslem 2. Jedná se o krátkou milou skladbu, plnou smyků ricochet a spiccato, které skladbě přidávají na vtipnosti. Krajiní části skladby spojuje líbezná sladká melodie s typickou českou zpěvností. Intermezzo Pittoresque se řadí mezi nejvíce hrané Kocianovy skladby. Často bývá zvolena jako povinná skladba na Kocianově houslové soutěži, na podzim roku 2022 dokonce zazní v 1. kategorii na soutěži konzervatoří v České republice.

5.1 Rozbor skladby

Intermezzo Pittoresque bych rozdělila na tři díly A – B – A, v tóninách e moll – E dur – e moll. Ve skladbě se díl A opakuje v doslovné repríze, avšak pouze bez přede hry.

V dílu A již první takt prozrazuje hlavní motiv celého dílu A, který Kocian hojně využívá a pracuje s ním v nejrůznějších harmonických obměnách. Zajímavé je jeho harmonické zpracování úvodu. V basové lince můžeme vidět neustále se opakující tón e, který bych chápala jako prodlevu, i když není tón celou dobu držený a je psán ve staccatech. Střední hlasy tvoří harmonické postupy, které jsou poté rozvinuty v klavírním doprovodu ve chvíli, kdy housle převezmou melodii. Po představení hlavního motivu Kocian pokračuje ozdobenými čtvrtými notami, které tvoří rozložený subdominantní septakord (noty g, e, c, a). Subdominantní septakord je zapsán melodicky a od vrchního tónu. S přízvuknými čtvrtými notami tvoří nonový akord na II. stupni (fis, a, c, e, g). Opět psáno melodicky, jak je v zápisu. Po úvodní osmitaktové přede hře přichází houslová melodie.

Začátek houslové melodie od taktu 9 do taktu 12 tvoří čtyřtaktové předvěti, rozdělené po dvou identických taktech. V klavíru se od 9. taktu opět nachází prodleva na tónice, tentokrát ale spolu s tónickým sextakordem, paralelním sextakordem VII. stupně a tónickým kvintakordem. (příklad č. 1) Čtyřtaktové závěti (takt 13 – 16) jde přes II. stupeň, subdominantu a citlivý tón dis zpátky do tóniky.

Od taktu 17 housle zopakují totožné předvětí, ale tentokrát s harmonicky rozdílným klavírním doprovodem. Bas v taktech 19 a 20 postupuje směrem dolů – e, es, d, cis, vedoucí do G dur, tedy III. stupně. Takto postupující bas směrem dolů umožní melodii, aby se rozvinula jiným směrem. V taktech 21 – 24, na prodlevě D, chápáno jako kvartsextakord III. stupně (G dur kvartsextakord), leží závětí druhé fráze. Závětí je ale ještě prodlouženo o další 4 takty, které působí jako mollová odpověď a zároveň připravují přechod na část b. Část b nemá nový motivický materiál, pouze zpracovává předchozí, avšak i tak bych to nazvala částí b. Je zde jiné zpracování, jiný doprovod, komplementární rytmus. Klavír vyplňuje dlouhé noty houslí a naopak.

Takty 29 – 32 (část b) začínají durově, ale odpověď v následujících čtyřech taktech je mollová. Po dobu dalších osmi taktů (takt 37 – 43) se melodie přesouvá opět na kvartsextakord III. stupně, tedy do G dur, ale v base je tón d. Kocian zde pracuje se základními harmoniemi G dur – C dur (dočasná subdominanta) – D dur nebo D dur septakord – dočasná dominanta. Od 45. taktu do 52. taktu Kocian pracuje s motivem z taktu číslo 39. Nacházíme se stále v pomyslné G dur, ale v taktu 49 moduluje přes H7 do e moll. Připravuje se návrat dílu a'. (příklad č. 2)

Díl a' se trochu liší. První fráze dílu a' je stejná jako v díle a, ale poté je fráze prodloužená, takt 59 a 60 se zopakuje. Klavírní doprovod je tentokrát obohacen o přírazy v levé ruce. Harmonie zůstávají stejné. Následují dva přechodové takty triol, které připravují díl B. Střídání kvinty na tónice e, h, kdy je vynechávána tercie kvintakordu, jako by předvíдалo, že se tercie změní z mollové na durovou - gis. (příklad č. 3)

Po energickém úvodu přichází kontrastní zpěvný klidnější díl B, který je dokonce označen: *Meno mosso*. Předvětí první osmitaktové fráze končí na dominantě, závětí směřuje opět do tóniky. Kocian opět využívá prodlevy v base. Předvětí ozvláštňuje od klasických harmonií alterovaný akord ve druhém taktu (jedná se o takt 71), který vznikl zvýšením II. stupně fis na fisis. Díky tomu zazní krásně napjatý septakord h – dis – fisis – a. Tónu fisis Kocian ještě využívá i v taktu 73 v klavírním doprovodu ke zvýšení napětí vedoucí zpět do tóniky. Závětí fráze, takty 74 - 77, vyklenou housle zpěvnou melodii. Klavír harmonicky doplňuje houslovou melodii, kdy díky terciím v pravé ruce vznikají sextakordy. Zajímavostí je, že v těchto taktech levá ruka stále střídá harmonie E dur a H dur, ale nepohne se z prodlevy na notě e. (příklad č. 4)

Druhá fráze přichází v taktech 78 – 85. Ze začátku to vypadá, že fráze bude stejná, ale ve druhém taktu je levá ruka obměněna a místo prodlevy již bas tvoří zajímavé harmonie. V pravé ruce se v tomto taktu objevuje opět fisis, které vytváří alterovaný akord, tentokrát podpořený basem, notou dis v levé ruce. Od taktu 80 je také oproti první frázi změna v melodii houslí. Díky následujícím třem taktům se na chvíli dostáváme do tóniny H dur, takže závěrečný tón závěti v taktu 85, tón h, nepůsobí jako dominanta ale tónika.

Od taktu 86 přichází část, kde housle hrají líbeznou melodii a v taktu 88 přichází ta samá melodie jako odpověď v pravé ruce klavíru. Houslová melodie je ještě podpořena klesajícím basem v levé ruce klavíru (a, gis, fis, e), ačkoli se jedná vlastně jen o střídání H7 a E dur akordu v různých obrazech (takt číslo 86 sekundakord H7, takt číslo 87 sextakord E dur, takt číslo 88 terckvartakord H7, takt číslo 89 kvintakord E dur). Tato harmonická sekvence se zopakuje ještě jednou, avšak poslední bas v klavíru je změněn na eis, v taktu číslo 93, a tím se eis stane citlivým tónem vedoucím do fis moll. Tento harmonický vývoj přinese první vrchol dílu B. Největší vrchol celé skladby na posluchače teprve čeká. V taktu číslo 100 se nachází subdominantna na prodlevě H, která s následným H7, tedy dominantou původní tóniny toho dílu, E dur předpovídají návrat.

Od taktu číslo 102 do 125 se jedná o totožnou melodii jako v předchozím díle obohacenou více zahuštěným, vyplněným klavírním doprovodem. V taktu číslo 125 je nečekaná „výhybka“ oproti prvnímu znění. Konkrétně oproti taktu číslo 93, kde bylo eis. V dalších taktech se zopakuje melodie posledních 4 taktů, ale posazená na mimotonální dominantu z A dur (subdominantna) – tedy E7. V levé se opět posouvá bas směrem dolů – d, cis, h, a. Opět se ale jedná pouze o střídání obrátů E7 a A dur, jako v taktech 86 – 89. V tomto místě se nachází i stejná melodie. Následující čtyři takty (130 - 133) směřují do vrcholu celé skladby. Basy postupují opět sestupně, ale tentokrát je zde d, cis, c, h, modulace do E dur. Vrchol skladby je tedy v základní tónině střední části. Houslová melodie je zapsaná v oktávách, což tomuto místu přidává na velké dramatičnosti. Klavír v těchto taktech přebírá původní melodii, zároveň ale zní původní doprovod ve středních hlasech, doplněný triolami v levé ruce. Později, od taktu 142, trioly v levé ruce přejdou do šestnáctin, které umocňují dravost a dramatičnost vrcholu.

Takty 150 - 159 jsou přechodové takty s kvintami v levé ruce klavíru bez vyplněné tercie, přechod z dur na původní moll. V taktu 150 a 151 zahraje pravá ruka

klavíru, kterou housle doslovně zopakují hned v taktu 154 a 155. V taktu 158 a 159 přijde velké ritardando s decrescendem, které dokonale připraví návrat dílu A.

Následuje doslovný návrat dílu A, tentokrát však bez klavírní přede hry. Na konci skladby jsou pouze přidáné tři závěrečné takty, takt číslo 219 – 221. Tato žertovná a ležérní skladba je zakončená čtyřmi akordy v pizzicatu, ve velmi slabé dynamice a v pianissimu. (příklad č. 5)

6 Hudební odkazy Jaroslava Kociana

6.1 Základní umělecká škola Jaroslava Kociana

V období po první světové válce v Ústí začala trochu upadat městská hudební tradice, ale také muzicírování v rodinách. To bylo hlavním podnětem pro snahu o založení hudební školy. Kvůli politické situaci trvalo řešení o založení trochu déle. Slavnostní zahájení prvního školního roku této školy proběhlo 9. října 1939. O den později započalo pravidelné vyučování v budově nového divadla a v budově dívčí školy.⁸⁸ Škola nesla jméno Městská hudební škola a ve Východočeském kraji se stala druhou veřejnou hudební školou, první hudební škola byla otevřena v Pardubicích v roce 1919. Prvním a zároveň nejmladším ředitelem této školy, se stal učitel houslí a teoretických předmětů Antonín Šimeček. V pedagogickém sboru byli: učitelé houslí Eduard Černožský a Josef Budinský, učitelé klavíru Jarmila Sychrová a Antonín Malátek, teorii a dechové nástroje vyučoval Jaromír Lahulek.⁸⁹ První koncert žáků proběhl 11. listopadu 1940 v hospodářské škole a 18. června 1940 se uskutečnil v sále divadla první veřejný koncert žáků,⁹⁰ na kterém vystoupili žáci a učitelé školy a přednesli Mozartovu Malou noční hudbu pod taktovkou Antonína Šimečka.

Ve školním roce 1940 – 1941 se ústecká hudební škola rozrostla o pobočku v nedalekém Kyšperku, nynějším Letohradě. Třicet žáků mělo zájem o výuku vnově otevřené pobočce. V tom samém roce se otevřela také pobočka v Litomyšli, ale po dvou letech se škola osamostatnila a vznikla tak další hudební škola v kraji.

Rok 1943 byl pro hudební školu velmi zásadní.⁹¹ Od tohoto roku škola nese jméno Jaroslava Kociana, díky souhlasu samotného Mistra.⁹² Bohužel docházelo i ke smutným událostem. Učitel houslí Eduard Černožský byl zatčen a umučen

---

⁸⁸Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 29

⁸⁹ZUŠ Jaroslava Kociana: Historie a současnost. *Základní umělecká škola Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: http://www.zusuo.cz/system/uploaded_files/5/original/historie_skoly-web.pdf?1413749954

⁹⁰Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 30

⁹¹ZUŠ Jaroslava Kociana: Historie a současnost. *Základní umělecká škola Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: http://www.zusuo.cz/system/uploaded_files/5/original/historie_skoly-web.pdf?1413749954

⁹²Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 30

nacisty, proto na jeho místo nastoupila Miloslava Podhajská-Kvasničková. Ta zpočátku vyučovala housle, později své působení rozšířila o výuku literárně-dramatického oboru.

V roce 1948 vznikla nová malá pobočka nebo spíše jedna učebna v nedaleké Sopotnici. Houslí se ujal pan učitel Josef Martinec, v prvním roce se mu přihlásilo deset žáků. Klavíru vyučoval pan učitel František Uhlíř, který zpočátku měl šest žáků. Později výuku klavíru převzal pan učitel Josef Kněžek. Díky panu Kněžkovi se pobočka rozšířila o výuku violoncella a akordeonu. V tomto roce byla otevřena další pobočka, a to ve vesnici Dolní Dobrouč. Na této pobočce působila paní učitelka Jindřiška Kalousková, která ve své třídě v prvním roce měla osm žáků na klavír. Po paní Kalouskové pobočku vedla paní učitelka Marie Kolomá.

Roku 1951 byl otevřen taneční obor, zájem o výuku byl veliký. Již na začátku měl obor 40 žáků, které vedla paní Eva Štanclová-Kudrnáčová. Později se obor začal ubírat modernější cestou, dcera Evy Štanclové-Kudrnáčové, paní učitelka Eva Veverková, začala vyučovat scénický tanec. Na počátku 50. let byla škola přestěhována z nevyhovujících prostor bývalého hotelu Šebestl do krásné secesní Hernychovy vily. První školní rok, který se konal v nových prostorách školy, byl v roce 1955 – 1956.

Roku 1958 hudební škola získala nového ředitele, pana Václava Šmerdu. Důvodem byl odchod ředitele Antonína Šimečka do nově otevřené školy v České Třebové. Ředitel Václav Šmerda začal školu více zapojovat do kulturního dění ve městě Ústí nad Orlicí. Tradicí školy se staly „Ústecké hudební pátky“, při kterých vystupovali vyzrálější žáci školy i samotní učitelé. Dokonce se občas zapojovaly i soubory školy, například dechové soubory, Orchestrální sdružení, sbor Lukes či taneční soubory.

V roce 1961 byla škola přejmenována na Lidovou školu umění Jaroslava Kociana. V té době se zde začal vyučovat také literárně-dramatický obor a to pod vedením Miloslavy Kvasničkové. Poté tento obor vyučovala Jarmila Petrová.

V roce 1966 se na škole opět změnil ředitel. Stal se jím Josef Kněžek, který byl jedním z prvních žáků této hudební školy. Škola se do Hernychovy vily stěží vejde, proto začala ve školním roce 1978-1979 využívat další prostory v budově „U Štěrbů“.

V roce 1979, v návaznosti na tradici Hudebních pátků, se začaly konat tematické pořady - Hovory s hudbou. Dalším zajímavým projektem byl bezpochyby vznik programu „Tančíme pro radost“, poprvé se toto vystoupení konalo v roce 1983.

Ve školním roce 1988 - 1989 odešel ředitel Josef Kněžek do důchodu, jeho nástupcem se stal PaedDr. Jiří Tomášek. V roce 2004 byla škola opět přejmenována, tentokrát již na nynější název – Základní umělecká škola Jaroslava Kociana. V průběhu školního roku 2002-2003 se škola stěhovala z Hernychovy vily do nově postavené budovy, která slouží pouze ZUŠ, a tak zde mohou být vyučovány všechny obory pohromadě.

V současné době škola vzkvétá, zaměřuje se na souborovou, orchestrální a komorní hru. Jedinci i soubory mají úspěchy na soutěžích ZUŠ či jiných celostátních soutěžích.⁹³

6.2 Kocianova houslová soutěž

Významným odkazem Jaroslava Kociana je bezpochyby Kocianova houslová soutěž neboli KHS, jak se ji také říká. S nápadem uspořádat soutěž pro mladé nadějně houslisty přišli učitelé z Lidové školy umění v Ústí nad Orlicí. První ročník soutěže proběhl v květnu 1959.⁹⁴ Účast nebyla vysoká, Ústí navštívilo 20 mladých houslových nadějí rozdělených do třech kategorií dle věku.⁹⁵ Do poroty prvního ročníku soutěže zasedly učitelky Miluše Kvasničková a Ludmila Stránská z Lidové školy umění v Ústí nad Orlicí a předsedou poroty se stal uznávaný violoncellista, velký přítel J. Kociana a také rodák z Ústí nad Orlicí, profesor Bohuš Heran.⁹⁶ Od druhého ročníku se do poroty dostal významný pedagog Pražské konzervatoře,

---

⁹³ZUŠ Jaroslava Kociana: Historie a současnost. *Základní umělecká škola Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z:

http://www.zusuo.cz/system/uploaded_files/5/original/historie_skoly-web.pdf?1413749954

⁹⁴Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 31

⁹⁵ZUŠ Jaroslava Kociana: Historie a současnost. *Základní umělecká škola Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z:

http://www.zusuo.cz/system/uploaded_files/5/original/historie_skoly-web.pdf?1413749954

⁹⁶*Kocianovo Ústí: Z historie soutěže* [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

pan Otakar Stejskal a od pátého ročníku byl dokonce jejím dlouholetým předsedou.⁹⁷

V roce 1965, tedy v sedmém ročníku soutěže byli mladí houslisté poprvé rozděleni do čtyř kategorií dle věku. První kategorie do 10 let, druhá kategorie do 12 let, třetí kategorie do 14 let a čtvrtá kategorie do 16 let.⁹⁸ V tomto ročníku byl poprvé zvolen Absolutní vítěz soutěže, který nese titul Laureát Kocianovy houslové soutěže.⁹⁹ Při tomto ročníku se KHS poprvé mohli zúčastnit mladí nadějní houslisté ze zahraničí, což laťku soutěže opět povzneslo výš. Nově proběhla také soutěž ve dvou kolech. V prvním kole účastníci přednesli povinnou skladbu a ti, porotou nejlépe bodově ohodnoceni, postoupili do druhého kola, kde zahráli volitelnou skladbu.¹⁰⁰

Při desátém ročníku soutěže, poprvé v historii proběhl koncert vítězů předchozích ročníků. Koncert se uskutečnil na úvod soutěže. Dvacáté výročí úmrtí Jaroslava Kociana bylo připomenuto na dvanáctém ročníku soutěže. Poprvé se zde objevil jeden z posledních žáků Jaroslava Kociana, profesor pražské AMU Václav Snítíl. Nejenže zahrál na zahajovacím koncertě KHS, ale také prvně usedl do poroty Kocianovy houslové soutěže.¹⁰¹

V roce 1976 se na dlouhá léta (25 let) změnil předseda poroty KHS, stal se jím právě profesor Václav Snítíl. Václav Snítíl spolu s dalšími kolegy pozvedl úroveň Kocianovy houslové soutěže. Od roku 2001 na postu předsedy poroty sedával profesor Ivan Štraus, který dlouhá léta s Václavem Snítílem spolupracoval. V porotě začali od roku 1993 zasedat i vítězové a laureáti Kocianovy houslové soutěže, například profesori Jindřich Pazdera¹⁰², laureát 12. ročníku v roce 1970¹⁰³,

---

⁹⁷Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 31

⁹⁸*Kocianovo Ústí: Z historie soutěže* [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

⁹⁹Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 31

¹⁰⁰*Kocianovo Ústí: Z historie soutěže* [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹⁰¹Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*, str. 32

¹⁰²*Kocianovo Ústí: Z historie soutěže* [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹⁰³POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, str. 82

Bohuslav Matoušek,¹⁰⁴ laureát 8. ročníku v roce 1966,¹⁰⁵ Leoš Čepický,¹⁰⁶ laureát 23. ročníku v roce 1981,¹⁰⁷ Pavel Hůla,¹⁰⁸ vítěz kategorie 3., 5. a 6. ročníku v letech 1961, 1963 a 1964 (titul laureáta se uděluje až od 7. ročníku)¹⁰⁹ či Pavel Šporcl,¹¹⁰ laureát 28. ročníku v roce 1986.¹¹¹

Rok 2005 byl pro soutěž zlomový. Po letech byl k průběhu soutěže obnoven hudební festival „Kocianovo Ústí“. Díky festivalu do Ústí zavítá více potřebných sponzorů soutěže a celkově naláká více účastníků jak soutěže, tak festivalu.

Mezinárodní soutěž vyhlašuje město Ústí nad Orlicí, je také jedním ze zásadních finančních pomocníků soutěže. Od 90. let minulého století se stala hlavním pořadatelem soutěže Základní umělecká škola Jaroslava Kociana, která poskytuje účastníkům, porotě a všem ostatním veškeré zázemí, především díky nové moderní budově a Nadační fond Mistra Jaroslava Kociana. Dále s organizací pomáhá Klubcentrum. Záštitu nad soutěží má již několik desítek let Ministerstvo školství. Dále by se soutěž neobešla bez pomoci Pardubického kraje. Pardubický kraj bere festival Kocianovo Ústí spolu s Kocianovou houslovou soutěží jako významné kulturní a pravidelně konající se akce.¹¹²

V současné době má soutěž čím dál větší úroveň. Do Ústí nad Orlicí se sjíždí mladší i starší houslisté z celého světa. Soutěž má také každým rokem kvalitní účast českých houslistů.

---

¹⁰⁴Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-16].

Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹⁰⁵POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, str. 81

¹⁰⁶Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-16].

Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹⁰⁷POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, str. 83

¹⁰⁸Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-16].

Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹⁰⁹POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, str. 81

¹¹⁰Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-16].

Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

¹¹¹POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0, str. 83

¹¹²Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-10].

Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

6.3 Komorní orchestr Jaroslava Kociana

Komorní orchestr Jaroslava Kociana vznikl v roce 1967.¹¹³ Na založení tohoto hudebního tělesa má hlavní podíl violoncellista Bohuš Heran, který si přál na své šedesáté narozeninové jubileum svolat několik orlicko-ústeckých amatérských hudebníků, aby si společně zamuzicírovali. Zkoušet začali na konci roku 1966 a první koncert se konal v Roškotově divadle v Ústí nad Orlicí 7. února 1967. Dirigentské taktovky se ujal Antonín Šimeček.¹¹⁴ Šimeček orchestru velel do roku 1983. Taktovku po něm převzal dirigent Bohuslav Mimra, který orchestr vede dodnes.¹¹⁵ Na programu prvního koncertu byly dva violoncellové koncerty, a to koncerty V. Fialy a J. Ziky. Koncert proběhl v opravdu významné atmosféře. Bohuš Heran při této příležitosti také získal čestné občanství města Ústí nad Orlicí.

Členy orchestru byli a jsou dodnes učitelé a hráči z okolí Ústí nad Orlicí – Česká Třebová, Vysoké Mýto, Choceň, Letohrad či Brandýs nad Orlicí. Sólově s orchestrem vystoupila řada významných českých muzikantů – Hana Mullerová (harfa), na housle Pavel Hůla, Václav Snítíl či Bohuslav Matoušek, Helena Veisová - Snítílová na klavír a spousta dalších zvučných jmen. Orchester má na svém kontě několik ocenění.¹¹⁶

6.4 Kocianovo kvarteto

V roce 1955 vzniklo první uskupení, které neslo v názvu odkaz na Mistra Jaroslava Kociana. Členy kvarteta byli Bohuslav Purger, Jiří Hanzl, Soběslav Soukup a František Halma. Pozdější obsazení bylo: Bohuslav Purger, Ivo Krejčí, Vladislav Janoch a Jan Širc. Toto kvarteto v pozdější době zaniklo.¹¹⁷

V roce 1972 vzniklo druhé Kocianovo kvarteto,¹¹⁸ které začalo hrát ve složení Pravoslav Kohout, Jan Odstrčil, Jiří Najnar a Václav Bernášek. Roku 1975 zasedl

---

¹¹³*Komorní orchestr Jaroslava Kociana: Představujeme se* [online]. [cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <https://www.kojk.cz/>.

¹¹⁴Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 33

¹¹⁵ *Komorní orchestr Jaroslava Kociana: Představujeme se* [online]. [cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <https://www.kojk.cz/>.

¹¹⁶Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*, str. 33

¹¹⁷Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 36

¹¹⁸Kocian Quartet. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kocian_Quartet.

k pultu prvních houslí Pavel Hůla¹¹⁹. Zprvu hrálo pod názvem Nové smyčcové kvarteto, ale díky doporučení pana profesora Antonína Kohouta (violoncellisty Smetanova kvarteta), začalo kvarteto od roku 1976 využívat název Kocianovo kvarteto. Jejich první koncert pod tímto názvem byl na Kocianově houslové soutěži, konkrétně na závěr XVIII. ročníku.¹²⁰

Následovala úspěšná mezinárodní kariéra, ozdobená krom jiného prestižní cenou Grand Prix du disque de l'Académie Charles Cros (1977) za soubornou nahrávku kvartetního díla Paula Hindemitha. Kvartet se postupem času zařadil mezi nejvýznamnější představitele české kvartetní školy a významnou měrou tak přispěl k popularizaci Kocianova jména.¹²¹

---

¹¹⁹Kocianovo kvarteto 2. *Český hudební slovník osob a institucí: Centrum hudební lexikografie* [online]. Brno: Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, 2009 [cit. 2022-06-29]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5646

¹²⁰Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983, s. 37

¹²¹Kocianovo kvarteto 2. *Český hudební slovník osob a institucí: Centrum hudební lexikografie* [online]. Brno: Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, 2009 [cit. 2022-06-29]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5646

Závěr

V diplomové práci jsem se zaměřila především na osobnost Jaroslava Kociana. Jsem ráda, že jsem ho mohla blíže poznat ve všech jeho životních rolích. Jako houslového virtuosa, hudebního skladatele a vynikajícího učitele, ale hlavně jako citově založeného člověka, který miloval své rodné Ústí, jeho okolí a krásnou přírodu. Všechno, co během života získal, své umění, lásku k hudbě i lásku k lidem, věnoval hlavně svým žákům a pokračovatelům.

Tato diplomová práce Kociana představuje ve všech oblastech, ve kterých působil. Poukazuje především na jeho koncertní kariéru, vypráví o jeho cestách do zahraničí, popisuje vztah s jeho milovaným učitelem Otakarem Ševčíkem, představuje Kociana i jako pozoruhodného skladatele. Jaroslav Kocian byl opravdu všestranným umělcem, který mistrovsky ovládal svůj nástroj, ale toto mistrovství bylo vždy ve službě umění.

Osobnost Jaroslava Kociana se bezpochyby zapsala do dějin české houslové školy. Nejen v roli houslového virtuosa, který měl dokonalou intonaci a zpěvný nádherný projev s ryze českou náturou, ale také v roli znamenitého pedagoga. Vždyť Jaroslav Kocian pokračoval v tom, co mu jeho kantor Otakar Ševčík předal. Vzpomínky žáků na jejich učitele Jaroslava Kociana potvrzují, že byl nejenom precizní a přísný profesor, ale také úžasný člověk, který měl své žáky opravdu upřímně rád. Z Kocianovy houslové třídy vyšlo nespočet vynikajících houslistů, kteří mohli zase dál předávat to, co je tento velký mistr naučil.

Ve své práci jsem se snažila podtrhnout fakt, že za Kocianovou velikostí nebyla suchá technická virtuosita, ale láskyplný přístup k houslím, k umění, životu i k lidem.

Prameny a literatura

Literatura

POLÍVKA, Vladimír. *S Kocianem kolem světa*. Praha: A. J. Boháč, 1945.

POSLEDNÍ, Jiří, Jaroslav KOCIAN, Milan DUŠEK a Pavel SEDLÁČEK. *Jaroslav Kocian 125 let*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2008. ISBN 978-80-7405-006-0.

PRELUDII E INTERMEZZI: vzpomínky na pražskou konzervatoř. Kladno: K. Mašín, 1945.

Redakční kolektiv. *Hudební tradice Ústí nad Orlicí a Jaroslav Kocian*. Ústí nad Orlicí: Okresní knihovna, 1983.

SEKOTOVÁ, Věra. *Jaroslav Kocian a Cecilská hudební jednota*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2003. ISBN 80-86042-79-0.

SYCHRA, Cyrill, KOCIAN, Jaroslav, ed. *JAROSLAV KOCIAN: Sborník statí a vzpomínek*. Praha II: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953.

ŠLAJS, Antonín. *Jaroslav Kocian*. Pardubice: Krajský dům osvěty, 1958.

ŠULA, Jan. *LETEM ČESKÝM MUZIKANTSKÝM SVĚTEM*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2010. ISBN 978-80-7405-068-8.

THIELE, Vladimír. *Úsměvy Jaroslava Kociana*. Ústí nad Orlicí: Závodní klub ROH, 1983.

ŽÍDEK, FRANTIŠEK. *ČEŠTÍ HOUSLISTÉ TŘÍ STOLETÍ*. Praha: PANTON, 1979. ISBN 35-575-79.

Internetové zdroje

Kocianovo Ústí: Z historie soutěže [online]. Ústí nad Orlicí, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.kocianovo-usti.com/soutez/o-soutezi/z-historie-souteze/>

Komorní orchestr Jaroslava Kociana: Představujeme se [online]. Česká Třebová, 2003 [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.kojk.cz/>

ZUŠ Jaroslava Kociana: Historie a současnost. *Základní umělecká škola Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: http://www.zusuo.cz/system/uploaded_files/5/original/historie_skoly-web.pdf?1413749954

Kocian Quartet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): WikimediaFoundation, 2001- [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kocian_Quartet

Komorní orchestr Jaroslava Kociana: Představujeme se [online]. Dostupné z: <https://www.kojk.cz/>.

Josef Suk mladší. *Encyklopedie Prahy 2: kulturně historické dědictví* [online]. Praha 2, 2018 [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://encyklopedie.praha2.cz/osobnost/597-josef-suk-ml>

Josef Suk mladší. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): WikimediaFoundation, 2001- [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Suk_mlad%C5%A1%C3%AD

Houslista Václav Snítíl. *Classic Praha* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.classicpraha.cz/radio/porady/dobyli-svet/houslista-vaclav-snitil/>

Jaroslav Kocian: Dílo (výběr). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): WikimediaFoundation, 2001 [cit. 2022-06-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Kocian

Jaroslav Kocian. *Osobnosti regionu* [online]. Ústí nad Orlicí: Městská knihovna Ústí nad Orlicí [cit. 2022-06-28]. Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/876-jaroslav-kocian-1883-1950>

Přílohy: notové příklady

Musical score for Example 1, measures 6-10. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features a treble clef with a melodic line starting at measure 6 and a piano accompaniment in the bass clef. The piano part consists of a steady eighth-note bass line and chords. A dynamic marking 'p' (piano) is present in measure 9.

Příklad č. 1

Musical score for Example 2, measures 45-58. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features a treble clef with a melodic line and a piano accompaniment in the bass clef. The piano part consists of a steady eighth-note bass line and chords. The melodic line is characterized by slurs and ties. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Příklad č.2

Musical score for Example 3, measures 68-71. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features a treble clef with a melodic line and a piano accompaniment in the bass clef. The piano part consists of a steady eighth-note bass line with triplets. The melodic line is mostly rests. Dynamic markings include 'poco rit.' in both staves and 'molto cresc.' in the piano part. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Příklad č. 3

73

con affetuoso

H 7825

Příklad č.4

molto più mosso
pizz.
leggiere

molto più mosso
pp
leggiere

Příklad č. 5

Přílohy: fotografie

Rodný dům Jaroslava Kociana

Fotografie č. 1

Jaroslav Kocian ve věku 4 let

Fotografie č. 2

Jaroslav Kocian

Fotografie č. 3

Jaroslav Kocian

Fotografie č. 4

---

¹²²Jaroslav Kocian. *Osobnosti regionu* [online]. Ústí nad Orlicí: Městská knihovna Ústí nad Orlicí [cit. 2022-06-28]. Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/876-jaroslav-kocian-1883-1950>